

Abstrakt

Tato práce seznamuje čtenáře s možnými interpretacemi žánru buddhistických posvátných biografí, džátak. Autor se zaměřuje na sbírku *Džátakatthavannana*, součást pálijského kánonu, jenž je důležitým textem pro raný a théravádový buddhismus. Charakteristickým rysem džátak je, že Siddhártha Gautama z rodu Šákjů, známější pod svým titulem Buddha, v nich vypráví o svých minulých zrozeních, ve kterých je nazýván Bódhisattvou. V souladu s buddhistickou kosmologií na sebe Bódhisattva bere různé podoby: lidskou, zvířecí či mytických bytostí.

V džátakách lze vyzorovat symbolické odkazy na psychologické, sociální, etické, politické, náboženské a filozofické náměty kultur, v nichž byly tradovány. V raných džátakách se objevují také motivy známé z bajek či z mytologií kultur jiných. Jejich význam však bývá jinak odstíněný, případně zcela jiný. Sémantická hodnota témat je totiž z velké části dána zařazením do konfigurace vztahů mezi symboly, která je v různých kulturách odlišná, což autor na konkrétním případě ukazuje. Z toho vyplývají pro práci dvě východiska. Zaprvé, autor nehledá původní formy džátak a nezabývá se jejich vývojem z lingvistického hlediska. Zadruhé, autor porovnává motivy objevující se napříč jednotlivými džátakami.

V práci jsou hodnoceny různé teoretické přístupy k džátakám. Nejprínosnějším nástrojem interpretace se ukázal být strukturalismus upravený tak, aby bral v potaz schopnost Bódhisattvy integrovat různé sociální role (např. krále a askety). Autor vyslovuje teorii, že buddhismus může využívat samotnou strukturu narativu k řešení filozoficko-náboženských rozporů. Na jiné rovině tato symetrie odpovídá propojení ideologického a sensorického pólu symbolů, což autor předvádí poukazem na roli, kterou hraje symbol specifické formy daru, sebeoběti, v kultu stúp. Autorovy vlastní interpretace jsou předběžné a mají za cíl ukázat směr, jakým se může bádání dále ubírat.

Klíčová slova

džátaky, posvátná biografie, indická naratologie, Buddha, Bódhisattva